

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 679/2014-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obce Žiar, Obecný úrad Žiar, Žiar 102, v zastúpení starostom Petrom Moravčíkom, právne zastúpenej advokátom doc. JUDr. Jozefom Sotolárom, PhD., Južná trieda 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 v časti rozhodnutia o trovách konania, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 Co 214/2013 zo 14. novembra 2013 v časti rozhodnutia o trovách konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obce Žiar o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2014 doručená sťažnosť obce Žiar, Obecný úrad Žiar, Žiar 102, v zastúpení starostom Petrom Moravčíkom (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 v časti rozhodnutia o trovách konania, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 214/2013 zo 14. novembra 2013 v časti rozhodnutia o trovách konania.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou 15. júna 2012 sa žalobca (J. A.) domáhal voči sťažovateľke (obci) ako predávajúcej, ktorá bola v procesnom postavení žalovanej v 1. rade, a voči Z. K. ako kupujúcej, ktorá bola v procesnom postavení žalovanej v 2. rade (ďalej len „žalovaná v 2. rade“), určenia neplatnosti medzi nimi uzavretej kúpnej zmluvy o predaji spornej nehnuteľnosti a súčasne sa žalobca proti žalovanej v 2. rade ako daryni a proti G. K. ako obdarovanému, ktorý bol v procesnom postavení žalovaného v 3. rade (ďalej len „žalovaný v 3. rade“), domáhal aj určenia neplatnosti medzi nimi uzavretej darovacej zmluvy o darovaní identickej spornej nehnuteľnosti, a napokon sa žalobca tiež domáhal určenia svojho výlučného vlastníckeho práva k zmienenej spornej nehnuteľnosti.

Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 žalobu v celom rozsahu zamietol, súčasne žalobcovi uložil povinnosť uhradiť sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade trovy konania a žalovaným v 2. a 3. rade nárok na úhradu trov konania nepriznal. O odvolaní žalobcu, ktorý sa odvolal proti rozsudku okresného súdu ako celku, ako aj o odvolaní sťažovateľky ako žalovanej v 1. rade, ktorá podala odvolanie proti výroku o náhrade trov konania, ktorým jej tieto neboli priznané

v ňou uplatnenej sume prevyšujúcej 620,53 €, rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co 214/2013 zo 14. novembra 2013, a to tak, že vo výroku o meritórnom zamietnutí žaloby a vo výroku, ktorým nebol žalovaným v 2. a 3. rade priznaný nárok na úhradu trov konania, rozsudok okresného súdu potvrdil, avšak tento rozsudok okresného súdu zmenil vo výroku o náhrade trov konania sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade tak, že tento nárok jej vôbec nepriznal a všetkým účastníkom nepriznal ani nárok na úhradu trov odvolacieho konania.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta arbitrárnosť rozhodnutia tak okresného súdu, ako aj rozhodnutia krajského súdu v ich výrokoch týkajúcich sa náhrady jej trov konania, a to jednako z dôvodu podľa jej názoru arbitrárnej aplikácie ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v dôsledku čoho jej ako v spore úspešnej účastníčke konania nebola priznaná úhrada ňou účelne vynaložených trov, a jednako z dôvodu ich nedostatočného odôvodnenia v tejto časti, v dôsledku čoho sú napádané rozhodnutia podľa sťažovateľky nepreskúmateľné.

Sťažovateľka svoju sťažnosť odôvodnila takto:

„Krajský súd mal za to, že navrhovateľ sa opodstatnene domáha zmeny rozsudku v časti rozhodnutia o trovách konania medzi ním a odporcom v 1. rade aplikáciou výnimočného ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. Krajský súd výnimočný dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi - sťažovateľovi videl predovšetkým v predmete prebiehajúceho konania. Dôvodom pre založenie sporového konania zo strany navrhovateľa bolo jeho presvedčenie o oprávnenej žalobe (každý je presvedčený o svojej pravde??) vzhľadom na viaceré mimosúdne komunikácie... navrhovateľ mohol nadobudnúť i presvedčenie, že iba a jedine v rámci súdneho konania (??!) sa môže odstrániť spornosť otázky pre neho... odvolací súd dodáva, že sťažovateľ je právnickou osobou, nepriznaním mu trov konania zásadnejším, výrazným spôsobom nedôjde k zhoršeniu jeho majetkovej situácie (??!)...“

Krajský súd sa v odôvodnení rozhodnutia odvolal na tvrdenie, že sťažovateľ je právnickou osobou, nepriznaním mu trov konania zásadnejším, výrazným spôsobom nedôjde k zhoršeniu jeho majetkovej situácie. Krajský súd v tomto smere

- nevykonan žiadne dokazovanie ani
- neskúmal majetkové pomery sťažovateľa
- neuviedol na základe akých skutočností a podkladov dospel k záveru o stave majetkovej situácie sťažovateľa a
- neuviedol čo ho viedlo k vysloveniu záveru, že nedôjde k zhoršeniu majetkovej situácie.

Vzhľadom na vyššie uvedené požiadavky konštantnej judikatúry na náležitosti odôvodnenia rozhodnutia, a aj rozhodnutia o trovách, považuje sťažovateľ takéto odôvodnenia za nepresvedčivé, nespravodlivé a v konečnom dôsledku arbitrárne, pretože nebolo zdôvodnené zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces...

Rozhodnutie a odôvodnenie má vychádzať z posúdenia konkrétnych okolností prípadu a jeho účastníkov a nie zo zovšeobecňujúceho a dôkazmi nepodloženého predpokladu, že právnická osoba - úspešný účastník nebude dotknutá v majetkovej sfére nepriznaním náhrady trov konania. Sťažovateľ konštatuje, že neskúmaním majetkových pomerov sťažovateľa a obmedzením sa na konštatovanie, že majetková situácia sa v dôsledku toho, že ide o právnickú osobu nepriznaním náhrady trov zásadne nezhorší je jasným porušením práva na spravodlivý proces...

Krajský súd výnimočný dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi - sťažovateľovi videl predovšetkým v predmete prebiehajúceho konania. Dôvodom pre založenie sporového konania zo strany navrhovateľa bolo jeho presvedčenie o oprávnenej žalobe vzhľadom na viaceré mimosúdne komunikácie v písomnej podobe, ktoré medzi ním a sťažovateľom prebiehali. Z postoja sťažovateľa nevyplývala námietka, že by mimosúdna komunikácia medzi ním a navrhovateľom neprebíhala. Jednalo sa o nejasné, nevyriešené a nedoriešené vzťahy a vzhľadom na túto mimosúdnu komunikáciu, ktorá nebola uzatvorená jednoznačne, navrhovateľ mohol nadobudnúť i presvedčenie, že iba a jedine v rámci súdneho konania sa môže odstrániť spornosť otázky pre neho právne dôležitej.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ poukazuje na to, že presvedčenie žalobcu o tom, že o oprávnenej žalobe vzhľadom na viaceré mimosúdne komunikácie v písomnej

podobe, ktoré medzi ním a sťažovateľom prebiehali viedlo k podaniu žaloby na súd čo je využitím práva žalobcu na súdnu ochranu garantovaného ústavou v čl. 46. Zamieňanie práva na súdnu ochranu s procesným úspechom na základe presvedčenia žalobcu o oprávnenej žalobe zo strany krajského súdu je neopodstatnenou a neudržateľnou argumentáciou vo vzťahu ku konštantnej judikatúre súdov Slovenskej republiky. Označenie presvedčenia žalobcu o oprávnenosti žaloby za dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku je z pohľadu sťažovateľa s poukazom na citovanú judikatúru neprípustné a porušujúce jeho právo na súdnu ochranu...

Sťažovateľ opierajúc sa o citovanú judikatúru považuje odôvodnenie krajského súdu za neudržateľné, arbitrárne a hrubo zasahujúce do jeho práva na súdnu ochranu aj tým, že žalobca inicioval spor, v ktorom neunesol dôkazné bremeno, na základe svojho presvedčenia o naliehavom právnom záujme, ktorý nepreukázal a sťažovateľovi nedal inú možnosť ako byť účastníkom konania, v ktorom mu vznikli trovy. Za daných okolností považovať presvedčenie žalobcu za dôvod hodný osobitného zreteľa pre účely nepriznania náhrady trov konania podľa § 150 OSP a požadovať od sťažovateľa, ako úspešného účastníka, aby si náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s týmto konaním hradil čo i len sčasti sám jej neprípustné a svojvoľné.“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Žiline vo veci pod sp. zn. 10 Co/214/2013 rozsudkom zo dňa 14.11.2013 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši, sp. zn. 7C/119/2012-64 zo dňa 11.12.2012 - v časti týkajúcej sa rozhodnutia o trovách konania - porušil základné právo Obce Žiar na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline vo veci pod sp. zn. 10 Co/214/2013 zo dňa 14.11.2013 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši, sp. zn. 7C/119/2012-64 zo dňa 11.12.2012 - v časti týkajúcej sa rozhodnutia o trovách konania - sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 v časti rozhodnutia o trovách konania, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 10 Co 214/2013 zo 14. novembra 2013 tiež v časti rozhodnutia o trovách konania, k porušeniu ktorých malo dôjsť v príčinnej súvislosti so sťažovateľkou tvrdenu arbitrárnou a neodôvodnenou aplikáciou ustanovenia § 150 ods. 1 OSP pri rozhodovaní o jej nároku na náhradu trov konania.

1. K rozhodnutiu okresného súdu

V súvislosti s napádaným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 ústavný súd podotýka, že okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania v napadnutom rozsudku rozhodoval, resp. nárok na náhradu trov konania posudzoval výhradne podľa § 142 ods. 1 OSP, t. j. podľa zásady plnej úspešnosti v spore, pričom na daný prípad neaplikoval aj zmäkčujúce ustanovenie § 150 ods. 1 OSP, k arbitrárnej a neodôvodnenej aplikácii ktorého sa upína odôvodnenie sťažostných námietok sťažovateľky. Inými slovami, keďže sa okresný súd rozhodol na daný prípad neaplikovať aj ustanovenie § 150 ods. 1 OSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania, v rozsudku sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012 sa k tejto otázke vôbec nevyjadroval, resp. túto otázku vôbec neriešil. Ustanovenie § 150 ods. 1 OSP ako prvý v danej veci aplikoval na rozhodovanie o trovách konania až krajský súd v odvolacom konaní po vyjadrení sa k tejto otázke všetkými účastníkmi konania na základe odvolania žalobcu.

Keďže sťažovateľka bola v spore vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 119/2012 plne úspešná, tak podľa okresným súdom aplikovanej zásady „plnej úspešnosti v spore“ (§ 142 ods. 1 OSP) pri rozhodovaní o náhrade trov konania jej bola priznaná náhrada trov konania bez krátenia tejto náhrady, v dôsledku prípadnej aplikácie § 150 ods. 1 OSP, čo bola pre sťažovateľku priaznivá procesná situácia, v dôsledku čoho sťažovateľka ani nemala dôvod pri uplatnení riadneho opravného prostriedku (odvolania) proti rozhodnutiu okresného súdu spochybňovať, resp. domáhať sa preskúmania záverov okresného súdu o dôvodoch neaplikácie § 150 ods. 1 OSP (sťažovateľka v odvolaní namietala iba podľa nej nesprávne určenú výšku jej okresným súdom priznanej náhrady trov konania, pozn.).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyjadreným v čl. 127 ods. 1 ústavy nemohol v tejto časti (t. j. vo vzťahu k okresnému súdu, pozn.) odmietnuť sťažnosť sťažovateľky pre nedostatok svojej právomoci na jej preskúmanie s prípadným odkazom na to, že sťažovateľka, ktorá v sťažnosti pred ústavným súdom namieta arbitrárnosť aplikácie § 150 ods. 1 OSP súdmi, mohla túto skutočnosť namietat' už v rámci podania riadneho opravného prostriedku (odvolania) proti rozhodnutiu okresného

súdu, pretože namietanie tejto skutočnosti v odvolacom konaní bolo pre sťažovateľku irelevantné.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Vzhľadom na neexistenciu príčinnej súvislosti medzi argumentáciou sťažovateľky pred ústavným súdom vzťahujúcou sa na arbitrárnu aplikáciu § 150 ods. 1 OSP na jednej strane a na strane druhej rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 119/2012 z 11. decembra 2012, ktorý označené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku vôbec neaplikoval ani sa k jeho aplikácii nevyjadroval (keďže to bolo v prospech sťažovateľky, tá nemala dôvod namietat túto skutočnosť v odvolacom konaní, t. j. proti rozhodnutiu okresného súdu výhrady namietané pred ústavným súdom sťažovateľka nemala, pozn.), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

2. K rozhodnutiu krajského súdu

Ústavný súd už judikoval, že rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (napr. II. ÚS 56/05, III. ÚS 249/2011). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov

konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 22410/93, Reports 1997-V).

Na druhej strane však v súlade s požiadavkou zdržanlivosti zásahov ústavného súdu do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov došlo k ustáleniu judikatúry, podľa ktorej ústavný súd iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (*mutatis mutandis* IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09).

Podľa všeobecne formulovaného ustáleného prístupu ústavného súdu, ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Krajský súd svoj rozsudok v časti odôvodňujúcej výrok o trovách konania odôvodnil takto:

„Podľa názoru krajského súdu v otázke náhrady trov konania medzi navrhovateľom a odporcom v I/ rade bol daný solídny základ pre aplikáciu ust. § 150 O.s.p. a na základe tohto výnimočného ustanovenia nepriznať odporcovi I/ náhradu trov prvostupňového konania. Je nepochybné, že navrhovateľ vo vzťahu k odporcovi I/ o uplatňovanom návrhu úspech nemal, preto podľa § 142 ods. 1 O.s.p. by bol povinný nahradiť odporcovi I/ náhradu trov prvostupňového konania, ktoré vynaložil v súvislosti s bránením práva, a to titulom trov právneho zastúpenia. Ide o zásadu tzv. úspechu/neúspechu v konaní, ktorú prioritne treba ustáliť pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Okresný súd tento princíp úspechu videl na strane odporcu I/rade, neúspech na strane navrhovateľa a na tomto

základe navrhovateľa 1/ zaviazal nahradiť odporcovi 1/ trovy prvostupňového konania titulom trov právneho zastúpenia. Krajský súd mal však za to, že navrhovateľ sa opodstatnene domáha zmeny rozsudku v časti rozhodnutia o trovách konania medzi ním a odporcom v 1. rade aplikáciou výnimočného ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. Krajský súd výnimočný dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi - odporcovi 1/ videl predovšetkým v predmete prebiehajúceho konania. Dôvodom pre založenie sporového konania zo strany navrhovateľa bolo jeho presvedčenie o oprávnenej žalobe vzhľadom na viaceré mimosúdne komunikácie v písomnej podobe, ktoré medzi ním a odporcom 1/ prebiehali. Z postoja odporcu v 1/ rade nevyplývala námietka, že by mimosúdna komunikácia medzi ním a navrhovateľom neprebíhala. Jednalo sa o nejasné, nevyriešené a nedoriešené vzťahy a vzhľadom na túto mimosúdnu komunikáciu, ktorá nebola uzatvorená jednoznačne, navrhovateľ mohol nadobudnúť i presvedčenie, že iba a jedine v rámci súdneho konania sa môže odstrániť spornosť otázky pre neho právne dôležitej. Navyiac odvolací súd dodáva, že odporca v 1/ rade je právnickou osobou, nepriznaním mu trov konania zásadnejším, výrazným spôsobom nedôjde k zhoršeniu jeho majetkovej situácie. Súhrn všetkých uvádzaných dôvodov viedol krajský súd k tomu, že aplikáciou ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. odporcovi 1/ rade nepriznal náhradu trov prvostupňového konania. Vzhľadom na tento záver bolo potrebné vyhodnotiť odvolanie odporcu v rade 1 (smerujúce do výroku o náhrade trov prvostupňového konania) za neopodstatnené.

Obdobný princíp si osvojil odvolací súd i vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom 1/ v odvolacom konaní. Podľa § 224 ods. 1 O.s.p, v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ - neúspešný účastník v odvolacom konaní (do meritórneho výroku) by bol povinný nahradiť odporcovi 1/ - úspešnej procesnej strane trovy odvolacieho konania titulom trov právneho zastúpenia. Krajský súd však z totožných dôvodov, ako z dôvodov pozmeňujúceho výroku o náhrade trov prvostupňového konania mal za to, že aplikácia ust. § 150 ods. 1 O.s.p. má svoj právny základ i vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách odvolacieho konania. Pokiaľ ide o odporcov 2/, 3/, boli v odvolacom konaní úspešní, avšak trovy odvolacieho konania si neuplatnili a ani z obsahu spisu nevyplývalo, že by im boli vznikli v súvislosti s podaným odvolaním navrhovateľa

nejaké trovy. Z týchto dôvodov krajský súd účastníkom (žiadnemu z nich) náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.“

Proti uvedenému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka svoju námietku konkretizovala tým, že pokiaľ ide o jej finančnú situáciu ako v spore plne úspešného účastníka konania, krajský súd sa bez bližšieho zdôvodnenia a dokazovania obmedzil iba na konštatovanie, že nepriznanie jej náhrady trov konania ju finančne nezasiahne, keďže ide o právnickú osobu (obec), a jednako krajský súd svoje rozhodnutie založil aj na tvrdení, že predsporové mimosúdne jednanie medzi v spore neúspešným žalobcom na jednej strane a v spore úspešnou sťažovateľkou na strane druhej mohli v žalobcovi vzbudiť dôvodný predpoklad, že so svojou žalobou o určenie vlastníckeho práva bude úspešný. Podľa sťažovateľky predmetné rozhodnutie je arbitrárne jednako z dôvodu, že krajský súd dostatočne neskúmal aj finančnú situáciu sťažovateľky a aj napriek tomu sa k nej vyjadroval, a jednako z dôvodu, že predpokladom krajského súdu o domnelom úspechu žalobcu v spore vzhľadom na okolnosti vzniku sporu nemožno ospravedlniť bezdôvodnosť žaloby, pokiaľ ide o preukázanie tvrdení, v ktorej žalobca neunesol dôkazné bremeno.

Podľa § 150 ods. 1 OSP „Ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.“

V súvislosti s uvedeným je v prvom rade nevyhnutné podotknúť, že aplikácia citovaného § 150 ods. 1 OSP prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania v spore úspešnému účastníkovi konania, avšak súd vzhliadne prítomnosť dôvodov hodných osobitného zreteľa, či už vo vzťahu k predmetu a okolnostiam konania alebo vo vzťahu k osobným a majetkovým pomerom účastníkov konania, kvôli ktorým náhradu trov úplne alebo sčasti neprizná.

Z uvedeného vyplýva, že predmetné ustanovenie § 150 ods. 1 OSP je zamerané na odstránenie tvrdosti zákona pri náhrade trov konania, ktorá by nastala, keby sa pri tejto

náhrade plne uplatňovala zásada úspešnosti v spore. V každom prípade však musí ísť o výnimočnú situáciu, ktorá musí byť náležite odôvodnená.

V danom prípade je možné stotožniť sa s názorom krajského súdu, že okolnosti, ktoré predchádzali vzniku súdneho sporu, mohli v žalobcovi vzbudiť dôvodnú predstavu o jeho úspešnosti v tomto spore, ktorý napokon aj podanou žalobou inicioval, ktorá však napokon bola zamietnutá. Z rozhodnutí predložených sťažovateľkou totiž vyplynulo, že žalobca sa žalobou domáhal určenia svojho výlučného vlastníckeho práva k spornej parcele (ďalej len „sporná parcela“) z dôvodu, že mal záujem vysporiadať sa so sťažovateľkou, ktorá inú parcelu („č...“, pozn.) patriacu žalobcovi užívala ako obecný cintorín bez toho, aby žalobcovi v tomto smere poskytla nejaké zadost'učinenie, o čom sťažovateľka (obec) vedela. Pri údajných ústnych jednaniach na príslušnom obecnom úrade mala byť sťažovateľovi prisľúbená zámena jeho parcely, na ktorej bol zriadený obecný cintorín za spornú parcelu, k čomu však *de iure* nedošlo a z dôvodu nepreukázania tejto skutočnosti bol žalobca v spore neúspešný a jeho žaloba bola zamietnutá.

Z vykonaného dokazovania, tak ako to vyplýva z napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, je však zrejmé, že aj napriek tomu, že sťažovateľka mala vedomosť, resp. si bola vedomá, že so žalobcom má nevysporiadané vzťahy týkajúce sa poskytnutia mu primeranej náhrady za jeho pozemok využívaný obyvateľmi obce na účely cintorína (o tejto jej vedomosti svedčí písomná žiadosť žalobcu o zámenu jeho parcely za spornú parcelu ešte z 29. januára 1996, ktorej prijatie sťažovateľka potvrdila v písomnom stanovisku z 13. júna 2011, pozn.), a mala vedomosť aj o záujme žalobcu získať výmenou za jeho parcelu práve spornú parcelu, pretože to žalobca uviedol vo svojej písomnej žiadosti, tak aj napriek týmto znalostiam sťažovateľka súc si vedomá, že má obmedzené množstvo „voľných“ pozemkov vo svojom vlastníctve, ktoré by mohla ponúknuť na výmenu žalobcovi, spornú parcelu (o ktorú mal žalobca záujem) predala žalovanej v 2. rade (ktorá polovicu z nej následne darovala žalovanému v 3. rade, pozn.), a následne vo svojom písomnom stanovisku z 13. júna 2011 uviedla, že sťažovateľka (obec) už „... *nedisponuje voľnými pozemkami, ktoré by zodpovedali požiadavkám žalobcu. Žalobca bol preto vyzvaný na predloženie reálnych podkladov k tomu, že existuje pozemok na zámenu*“.

Vychádzajúc z uvedených skutkových okolností, kedy žalobca vedel, že sťažovateľka napriek vedomosti o jeho žiadosti ešte z 29. januára 1996, ktorou žiadala o zámenu jeho parcely za spornú parcelu, ako aj napriek jej vedomosti, že so žalobcom má stále neurovnané vzťahy, pokiaľ išlo o využívanie jeho pozemku na účely obecného cintorína (žalobca je do dnešného dňa v katastri nehnuteľnosti evidovaný ako vlastník tejto parcely č... v katastrálnom území Žiar, pozn.), predala 20. novembra 2008 žalovanej v 2. rade možno posledný z na zámenu vhodných pozemkov v jej vlastníctve, o ktorý mal žalobca záujem už v roku 1996, a následne v roku 2011 tvrdila, že na zámenu so žalobcom už nemá žiadny iný vhodný pozemok, mohol byť žalobca objektívne v presvedčení, že napadnutím platnosti za daných okolností uzavretej kúpnej zmluvy medzi sťažovateľkou a žalovanou v 2. rade o predaji tohto sporného pozemku, bude v spore úspešný a vlastnícke právo k spornej parcele mu bude určené.

Uvedené skutkové okolnosti, ktoré napokon viedli žalobcu k podaniu žaloby a ktoré nespochybňovala ani sťažovateľka (nespochybňovala mimosúdne rokovania ani podanie písomnej žiadosti žalobcom, pozn.), možno zohľadniť, resp. im možno pripísať kvalitu okolnosti hodnej osobitného zreteľa, ktorej okolnosť možno zohľadniť na strane žalobcu pri rozhodovaní o jeho povinnosti ako v spore neúspešného účastníka konania, nahradiť trovy v spore úspešnej sťažovateľke tak, ako to ustálil aj krajský súd.

Vychádzajúc z toho, že aplikácia ustanovenia § 150 ods. 1 OSP má slúžiť na zmiernenie povinnosti nahradiť trovy konania, t. j. na zmiernenie povinnosti toho, proti komu sa priznáva nárok na náhradu trov konania, existencia, resp. prítomnosť dôvodov hodných osobitného zreteľa sa skúmajú prevažne na strane účastníka konania povinného plne alebo čiastočne tieto trovy konania nahradiť, aj keď nemožno absolútne opomenúť ani pomery na strane účastníka konania majúceho nárok na úhradu trov konania, ktoré účelne vynaložil na úspešné bránenie svojho práva v súdnom spore.

V danom prípade okrem uvedených skutkových okolností sporu, predovšetkým v existencii ktorých videl krajský súd dôvody hodné osobitného zreteľa pre aplikáciu § 150 ods. 1 OSP, krajský súd zohľadnil na strane žalobcu ako osoby, proti ktorej mal byť priznaný nárok na náhradu trov konania, aj jeho osobné a zárobkové pomery, ktoré žalobca

preukázal v podanom odvolaní, pričom zistil, že žalobca je starobným dôchodcom poberajúcim starobný dôchodok v sume približne 380 € a jeho manželka je invalidnou dôchodkyňou, čo vzhľadom aj na už uvedený predmet konania prispelo tiež k zohľadneniu tejto skutočnosti v prospech žalobcu, ktorý tak bol zbavený povinnosti uhradiť sťažovateľke trovy konania.

Pokiaľ ide o sťažovateľku, ústavný súd už konštatoval, že pri rozhodovaní o trovách konania je nevyhnutné zohľadniť aj osobné a majetkové pomery účastníka konania majúceho nárok na náhradu trov konania z titulu úspešného bránenia svojho práva v spore, pričom v tejto súvislosti ústavný súd zhodne so sťažovateľkou konštatuje, že krajský súd síce sťažovateľku adresne nevyzval na preukázanie jej majetkových pomerov, avšak vzhľadom na charakter právneho statusu sťažovateľky, ktorá je obcou, a teda právnickou osobou, ktorej zo zákonných noriem vyplývajú povinnosti zverejňovať na svojich verejnosti dostupných webových stránkach údaje o svojich finančných operáciách, možno predpokladať, že aj keď nie do absolútnych dôsledkov, možno vo všeobecnej rovine považovať informáciu o finančnom stave obce za všeobecne prístupnú. V súvislosti s uvedeným treba nad rámec tiež podotknúť, že sťažovateľka musela rátať aj s navýšením svojich výdavkov v spore v dôsledku napríklad s voľbou právneho zástupcu mimo svoj územný obvod, čo je samozrejme výsostným a nespochybniteľným právom sťažovateľky, avšak v tejto súvislosti musí účastník konania znášať ťarchu s tým spojených zvýšených výdavkov (náklady na cestovné, pozn.).

Vzhľadom na uvedené možno ustáliť, že po vyhodnotení všetkých okolností hodných osobitného zreteľa týkajúcich sa predovšetkým predmetu konania, ako aj účastníkov konania, krajský súd ústavne udržateľným spôsobom ustálil prevahu týchto okolností na strane žalobcu ako osoby, proti ktorej sa mala priznať náhrada trov konania, a preto žalobcu od tejto povinnosti odbremenil.

Dňa 19. mája 2014 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým doplnila svoju sťažnosť o ďalší argument, podľa ktorého je rozsudok krajského súdu arbitrárny aj z dôvodu porušenia zásady kontradiktórnosti, pretože jej krajský súd nevytvoril procesný priestor, aby sa mala možnosť vyjadriť k ním zamýšľanej aplikácii § 150 ods. 1

OSP. V tejto súvislosti ústavný súd podotýka, že možnú aplikáciu § 150 ods. 1 OSP pri výpočte trov konania namietal vo svojom odvolaní žalobca, k odvolaniu ktorého sa sťažovateľka mala možnosť vyjadriť, takže aj zachovaniu princípu rovnosti strán bolo v tomto prípade dané zadoť.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti sťažnosťou napádaného rozsudku krajského súdu v časti rozhodnutia o trovách konania, z hľadiska sťažovateľkou namietaného porušenia práv, takže závery krajského súdu nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem.

O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu právny výklad krajského súdu tieto znaky nevykazuje a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti (vo vzťahu ku krajskému súdu, pozn.) už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia je viazané na vyslovenie porušenia práv alebo slobôd sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tomto nároku už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014